

Getuigenis

Hugo Roeffaers (1938-2025)

Op 29 november 2025 overleed Hugo Roeffaers in Heverlee, in de ziekenboeg van het jezuïetenklooster waarvan hij een tijd lang overste was geweest. Hij werd geboren te Riksingem, een gehucht van Tongeren op 30 juli 1938, als tweede zoon van een onderwijzersfamilie (zowel zijn vader als moeder waren onderwijzers). Op 18 jaar trad hij binnen in de Sociëteit, dertien jaar later werd hij priester gewijd.

Hugo volgde een klassieke jezuïetenopleiding, die op zich al indrukwekkend genoeg was: hij studeerde er filosofie en theologie en behaalde daarnaast een kandidaatsdiploma in de klassieke filologie. Maar zijn liefde ging vooral uit naar Germaanse talen. Hij koos uiteindelijk voor de opleiding Germaanse filologie, de kandidaturen aan de UFSIA, de licentiejaren aan de KU Leuven, waar hij die studie in 1977 afrondde met een proefschrift over de invloed van het filosofisch denken op de literaire kritiek van T.S. Eliot. Zijn promotor was Herman Servotte. Een deel van zijn proefschrift werd in 1988 uitgegeven onder de titel *Eliot's Early Criticism: Philosophical Explorations in "The Sacred Wood"*.

Vervolgens werd hij benoemd aan de UFSIA – tussendoor had hij een paar jaar les gegeven aan het jezuïetencollege in Turnhout –, maar al vlug koos hij er bewust voor zijn academische taak deeltijds op te nemen. Zo bleef er voldoende ruimte over voor breder maatschappelijk engagement als priester in de woelige postconciliaire periode die de Kerk meemaakte. Vanuit zijn jezuïtische inspiratie zette hij zich in voor talloze projecten en hij deed dat met veel organisatietalent. Ik vermeld er hier slechts twee: *Marriage Encounter* en de *Gezinsgroepen*.

Aan de UFSIA verzorgde Hugo de cursussen 'Hedendaagse Engelse literatuur' en 'Taalfilosofie'. In de periode dat hij doceerde, was de institutionele 'publish or perish'-druk minder aanwezig dan vandaag. Maar dat betekende niet dat onderzoek niet belangrijk was, wel dat het doorgaans in dienst stond van het onderwijs. De twee cursussen vormden dan ook voor Hugo de aanleiding voor het schrijven van zijn twee belangrijkste publicaties. De bloemlezing, *Van Yeats tot Heaney: een eeuw poëzie*, verscheen in 1997. Ze verzamelde eigen vertalingen van representatieve gedichten van de belangrijkste Britse dichters uit de twintigste eeuw, die hij van kundig commentaar voorzag. Seamus Heaney (1939-2013) en T.S. Eliot (1888-1965), allebei Nobelprijswinnaars, waren zijn favoriete dichters. Twee jaar later verscheen zijn taalfilosofische studie, *Taal en woordkunst: een filosofische verkenning*, die verschillende herdrukken kende.

Hugo was een taalliefhebber, een minnaar van het woord. Niet toevallig dat hij einde jaren tachtig van de vorige eeuw als hoofdredacteur van *Streven* werd aangezocht, in opvolging van Frans Van Bladel. Ongeveer tien jaar vervulde hij die taak, nauwgezet en behoorlijk streng teksten redigerend, in de geest van Frans. Onder zijn leiding evolueerde *Streven* tot een heuse vrijplaats, een breed project van kritische reflectie over het maatschappelijk reilen en zeilen. Rond het papieren tijdschrift ontstond een netwerk van leesgezelschappen die maandelijks samenkwamen. Daarnaast bracht hij de Vlaamse en Nederlandse redactie na dertig scheiding opnieuw samen.

Ik ben zelf door hem aangezocht om toe te treden tot de redactie in 1991. We deelden een aantal interesses: filosofie, religie, literatuur maar ook politiek en voetbal. Met Hugo ben ik meer dan eens naar Anderlecht gegaan, naar het Astridpark, zoals dat toen nog heette. Bij hem

langskomen op zijn bureau in de Sanderusstraat was steeds een belevenis. Hij hield van vriendschap en gezelligheid. Als verantwoordelijke hoofdredacteur bewaarde hij krantenknipsels voor zijn redactieleden die hij je dan als achtergrondinformatie meegaf voor een artikel of een forumstuk. Hugo had een mooi handschrift, op elk artikel schreef hij keurig de datum en de bronvermelding. Vaak was zo een kattedelletje een alibi om elkaar op te zoeken. Je kon open met hem spreken over heel veel, hij ontving je steeds heel gastvrij, maar als je te dicht in de buurt van zijn diepste innerlijk kwam, hield hij je op afstand, soms plots en onverwachts, doorgaans met een plaagstoot, een kwinkslag, soms ironisch met een vleugje cynisme.

In een vraaggesprek met enkele studenten voor het *Mededelingenblad van de Leuvense Germanisten* in 2017 werd hem gevraagd hoe hij zou omschrijven wat jezuïet zijn precies inhoudt. Zijn antwoord was laconiek: “Om het wat simplistisch te zeggen: wij bidden niet de hele dag maar zijn ook met andere dingen bezig.” Dat was Hugo ten voeten uit. Maar op de daaropvolgende vraag, of hij geloofde in een leven na de dood, liet hij die afstandelijke houding helemaal achterwege: “Ik geloof in een God die liefde uitstraalt. Waarom zou die ophouden met mij lief te hebben en mij doen verdwijnen in het niets? Dat kan ik mij niet voorstellen.” En dan nam hij weer even afstand: “Maar als u nu gaat vragen hoe dat er in de praktijk uit zal zien, dan moet ik u het antwoord schuldig blijven.” Al die schakeringen in dat antwoord toonden de gelaagdheid van Hugo’s persoonlijkheid.

“Ik kom terug om u op te nemen bij Mij, opdat ook gij zult zijn waar Ik ben”, lees ik nu op zijn doodsbericht. Ik denk aan hem en hou de herinneringen aan hem bij, in het geloof dat hij nu is waar hij altijd hoopte te zullen zijn.

em. prof. dr. Guido Vanheeswijck, FLW, UAntwerpen
23 maart 1926

Dit is een licht herwerkte versie van de tekst die eerder in Streven. Vrijplaats verscheen.